

בש"פ 769/15 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 769/15

לפני: כבוד השופט ד' ברק-ארז

המערער: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 7.1.2015 בעמ"ת 63070-12-14 שניתנה על ידי כבוד השופט ד' רוזן

בשם המערער: עו"ד אבי כהן

החלטה

1. לפני בקשת רשות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 7.1.2015 (עמ"ת 63070-12-14, השופט ד' רוזן). בית המשפט המחוזי דחה ערר של המבקש על החלטתו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו מיום 25.12.2014, אשר בה נדחתה בקשה לעיון חוזר בהחלטתו של בית משפט השלום מיום 23.11.2014 שהורתה על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים (מ"ת 16316-11-14, השופטת נ' תבור).

רקע והליכים קודמים

2. מקורה של הבקשה בכתב אישום שהוגש נגד המבקש ביום 25.9.2013, ובו יוחסה לו עבירה של התפרצות לדירת מגורים.

3. עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצרו של המבקש עד תום ההליכים נגדו (מ"ת 41683-09-13, השופט מ' בן ארי). במסגרת הליך זה הורה בית המשפט השלום בתל אביב-יפו על קבלת תסקיר מבחן בעניינו של המבקש. מן התסקיר התברר כי מצבו של המבקש מורכב, בשל מחלת אפילפסיה, התמכרות לסמים ומצב נפשי קשה. בהמשך לכך, הורה בית משפט השלום על קבלת תסקיר משלים ולאחר מכן על קבלת מספר תסקירי מבחן נוספים, נוכח התפתחויות במצבו הבריאותי והנפשי של המבקש. שירות המבחן הצביע באותם תסקירים על האפשרות שהמבקש יתקשה להשתלב בקהילה טיפולית. למרות זאת, המבקש הופנה לגורמי הטיפול בקהילה הטיפולית "אילנות", אלא שבעקבות בדיקתם הובהר כי לא יוכלו לקלוט אותו. בהמשך, הופנה המבקש לקהילת הטיפול "צעדים", ולאחר בירורים שונים באשר למצבו הרפואי, הוא נמצא מתאים לטיפול גמילה במסגרתה. על כן, שירות המבחן המליץ על שחרורו של המבקש לחלופת מעצר במקום בפיקוחו. ביום 16.1.2014 בית משפט השלום קיבל את המלצת שירות המבחן והורה על שחרורו של המבקש לחלופת מעצר בקהילה הטיפולית האמורה.

4. במהלך ההליך שנגע למעצרו של המבקש תוקן כתב האישום כך שהוספו לו עבירות רכוש נוספות. בסופו של דבר, ביום 19.10.2014 הורשע המבקש על פי הודאתו בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן: חמש עבירות של התפרצות לדירת מגורים לפי סעיף 406 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); שלוש עבירות גניבה לפי סעיף 384 לחוק העונשין; ועבירת היזק לרכוש בזדון, לפי סעיף 452 לחוק העונשין. בית משפט השלום הורה על עריכת תסקיר מבחן בעניינו של המבקש, וקבע מועד לדיון לטיעונים בעונש, הצפוי להיערך בחודש מרץ הקרוב (ת"פ 41679-09-13, השופט ש' מלמד).

5. ביום 27.2.2014, כחודשיים לאחר שנקלט בקהילה הטיפולית, המבקש הודיע למטפלו כי הוא מעוניין לעזוב את המסגרת ואיים בהתאבדות. ניסיון לשלוח את המבקש לאבחון פסיכיאטרי לא צלח, לאחר שהוא הגיב בתוקפנות ועזב את הקהילה. לאחר עזיבתו פנה לעמותה שעמה היה בקשר בעבר, ובעזרתה שב לקהילה, אך כעבור מספר ימים שוב איים בהתאבדות ועזב.

6. ביום 11.3.2014 הוגש נגד המבקש כתב אישום נוסף המייחס לו עבירה של הפרת הוראה חוקית לפי סעיף 287(א) לחוק העונשין, בשל כך שעזב את הקהילה שלא בהתאם לכללי המקום ובניגוד להוראותיו של בית משפט השלום. כן הוגשה בקשה למעצרו של המבקש עד תום ההליכים ובקשה לעיון חוזר בהחלטות הקודמות שנגעו לשחרור המבקש לחלופה טיפולית. ביום 20.5.2014 הורה בית משפט השלום על שחרורו של המבקש לקהילת "צעדים", בשנית, בהתאם להמלצת שירות המבחן, אשר סבר שקבלה מחודשת של המבקש לקהילה תאפשר ליווי והתייחסות פסיכיאטרית לעניינו (מ"ת 20488-03-14, השופט ש' אבינור).

8. ביום 23.11.2014, לאחר קבלת תסקיר מבחן נוסף בעניינו של המבקש, הורה בית משפט השלום על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים (השופט נ' תבור). בית משפט השלום ציין כי המבקש עזב פעמיים את הקהילה הטיפולית שבה שולב, וכי תסקיר שירות המבחן שהוגש לבית המשפט עמד על כל המאמצים שנעשו לשיקומו. נוכח ריבוי העבירות וריבוי ההפרות, נקבע שאין מנוס מלהורות על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים. בית משפט השלום ציין, כי

ההחלטה מתייחסת לשלושת ההליכים הנזכרים לעיל (מ"ת 16316-11-14, מ"ת 20488-03-14, וכן מ"ת 41683-09-13).

9. המבקש הגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטה זו. בבקשתו ציין המבקש כי לאחר שעזב את הקהילה בפעם השנייה ביקש לחזור אליה, עוד בטרם מעצרו, אולם נאמר לו שהדבר יתאפשר רק כעבור שלושה חודשים, לאחר שייערך עמו ראיון עדכני. המבקש ביקש לאפשר לו לצאת לראיון נוסף בקהילת "צעדים", כך שלאחר מכן יוגש בעניינו עוד תסקיר מבחן באשר לקבלתו לקהילה. המבקש ציין כי הוא לא עבר עבירה נוספת מאז עזב את הקהילה.

10. ביום 25.12.2014 דחה בית משפט השלום את בקשתו של המבקש. בית משפט השלום ציין כי לחובת המבקש עומדות עשר הרשעות קודמות בעבירות סמים, אלימות ורכוש, כי תלוי כנגדו עונש מאסר על תנאי, וכן תלויים כנגדו כתבי אישום נוספים. עוד צוין, כי נשקף מן המבקש סיכון לרכוש הציבור. בית משפט השלום עמד על כך שבתסקיר המבחן האחרון שהתקבל בעניינו של המבקש, צוין כי הוא לא פעל כפי שהיה מצופה ממנו לאחר עזיבת הקהילה הטיפולית, וכי שירות המבחן התרשם שהוא נעדר בשלב זה את הכוחות הדרושים לשיקום חייו. בית משפט השלום התייחס לכך ששירות המבחן העריך שסיכויי קבלתו של המבקש בפעם השלישית לקהילה אינם גבוהים, בשים לב לנסיבות. בית משפט השלום ציין עוד, כי באחד התיקים התלויים בעניינו של המבקש ניתנה הכרעת דין והוא כבר קבוע לטיעונים לעונש, וכי בחינתה של אפשרות טיפולית במסגרת הענישה היא דרך המלך, כך שדרך הפעולה הנכונה תהא לשקול הקדמה של הטיעונים לעונש באותו הליך.

11. המבקש הגיש ערר על החלטה זו לבית המשפט המחוזי. ביום 7.1.2015 דחה בית המשפט המחוזי את הערר, בקובעו כי החלטת בית משפט השלום הייתה מפורטת ויסודית, ולא נמצא טעם להתערב בה (עמ"ת 63070-12-14, השופט ד' רוזן). על החלטה זו נסבה בקשת הרשות לערור שבפני.

הבקשה למתן רשות לערור

12. הבקשה דנן מכוונת לכך שיתאפשר למבקש לצאת לראיון נוסף בקהילה הטיפולית שבה שהה בעבר, כך שלאחר מכן יוגש עוד תסקיר מבחן אשר יתייחס לשחרורו להמשך טיפול בקהילה הטיפולית כחלופת מעצר ועל בסיס זה יתקיים הדיון בעניינו. לטענת המבקש, יש לתת לו "הזדמנות אחרונה", על רקע מצבו המורכב ונסיבות חייו הקשות. המבקש מדגיש, כי ההשתלבות בקהילה הטיפולית "צעדים" היא הפעם הראשונה שבה הוא מצליח להשתלב במסגרת טיפולית, וכי הוא אף התמיד בה במשך ארבעה וחצי חודשים. לטענתו, עזיבתו את הקהילה הייתה רגע של משבר ואיבוד עשתונות, וכבר למחרת היום ביקש לחזור לקהילה, אך נדחה. המבקש מדגיש כי מצבו במעצר הוא קשה נוכח הרקע הנפשי והבריאותי שלו.

13. לשם תמיכה בטענותיו, המבקש מצביע על מקרה שבו בית משפט זה הורה על החזרה של נאשם לקהילה טיפולית חרף העובדה שעזב אותה בניגוד לתנאי המקום ולהוראות בית המשפט (בהפניה לבש"פ 6415/06 חנוכה נ' מדינת ישראל (9.8.2006)). כמו כן, המבקש טוען כי עילת המעצר בעניינו היא "גבולית", בשים לב לכך שבביקש לחזור לטיפול בקהילה ולא ביצע כל עבירה נוספת.

14. הלכה היא כי רשות לערור על החלטות מסוג זה ב"גלגול שלישי" תינתן רק במקרים שבהם מתעוררת שאלה משפטית כללית החורגת מעניינם הקונקרטי של הצדדים להליך, או במקרים בהם קיימות נסיבות חריגות המצדיקות זאת, כגון פגיעה קיצונית בזכויות הנאשם או באינטרס הציבורי (ראו: בש"פ 2786/11 ג'ריס נ' מדינת ישראל (17.4.2011); בש"פ 1361/13 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 16 (22.2.2013); בש"פ 6781/13 קונדוס נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (4.11.2013)).
15. עניינו של המבקש אינו מעלה שאלה כללית כאמור, ואף אין בו נסיבות חריגות המצדיקות התערבות של בית משפט זה. בעיקרו של דבר, הבקשה שהוגשה בשמו אינה שונה מערר רגיל שבו מתבקשת "עוד הזדמנות אחת". עם זאת, נוכח נסיבות חייו הקשות של המבקש, שנפלט מביתו בגיל צעיר, מצאתי לנכון להבהיר כי גם לגופם של דברים לא מצאתי פגם בהחלטות שהתקבלו בעניינו של המבקש.
16. דווקא בהליך המעצר הנוכחי ניתנה למבקש הזדמנות, לאחר ניסיונותיו העיקשים של בא-כוחו למצוא עבורו מסגרת טיפולית מתאימה. אולם משזו נמצאה, המבקש עזב את המסגרת הטיפולית בה שולב פעמיים, וזאת לאחר שהושטה לעברו יד לעזרה לאחר מעידתו הראשונה.
17. ככלל, הפרה של תנאי השחרור מובילה להחמרה בתנאי חלופת המעצר ובהגבלות הכרוכות בה, או אף בשקילתה המחודשת. אין צריך לומר, כי חלופת מעצר מתבססת על האמון שנותן בית המשפט בנאשם, ומשזה נשמת, נשמטת גם החלופה (ראו למשל: בש"פ 507/00 מזרחי נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(1) 385, 392 (2000); בש"פ 5511/14 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 19 (14.8.2014); בש"פ 8112/14 גזאוי נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (14.12.2014)). אכן, במקרים של חלופת מעצר טיפולית יש ערך במתן הזדמנות נוספת לנאשם, על מנת לעזור לו לחזור לדרך הישר בשלב מוקדם ככל האפשר, במקרים המתאימים לכך. אולם, בהקשר כזה ראוי לתת משקל רב להמלצות שירות המבחן, שהוא הגורם המקצועי שאמון על הערכת סיכויי הטיפול ומידת מוכנותו של הנאשם לעמוד בו (ראו: בש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סויסה, פסקה 9 (21.3.2011) (להלן: עניין סויסה); בש"פ 1102/13 ניקולא נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (14.2.2013); בש"פ 3292/14 ציבר נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (20.5.2014)). גם במקרה שלפני יש לתת משקל לכך ששירות המבחן אינו ממליץ בעת הזו על כך שיתאפשר למבקש לצאת שוב לחלופה הטיפולית במסגרת הליך המעצר.
18. חרף כל אלה, נסיבות חייו הקשות של המבקש היו עשויות להצדיק היענות לבקשה לעוד הזדמנות, אולם אלה אינם פני הדברים נוכח העיתוי שבו הוגשה הבקשה, כפי שציין גם בית משפט השלום בהחלטתו. המבקש כבר הורשע בכתב האישום שממנו נבע ההליך, והטעונוים לעונש קבועים לתקופה של כעוד חודש. שלב זה של ההליך הפלילי – שלב גזירת הדין – הוא המתאים יותר לבחינת שיקולים של טיפול וגמילה (ראו עניין סויסה, פסקאות 7-8 וההפניות שם). כאשר המועד לשמיעת הטעונוים לעונש כה קרוב, וכבר נקבע כי שירות המבחן אף יגיש תסקיר נוסף בעניינו של המבקש באותו מועד – אין לכאורה כל פגם בהחלטות שהתקבלו.
19. אשר על כן, הבקשה נדחית. ניתן לקוות, כי המבקש יעריך לגיוס כוחותיו לשם היעזרות בגורמי הטיפול, וידבוק ברצונו לשקם את חייו.

ניתנה היום, כ' בשבט התשע"ה (9.2.2015).

ש ו פ ט ת
